

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مشارکت کتابدار پزشکی به عنوان دستیار اطلاعات بالینی در گراند راند بخش گوارش بیمارستان الزهراء اصفهان: یک مطالعه اقدام پژوهی

استاد راهنما:

دکتر فیروزه زارع فراشبندی

استادان مشاور:

دکتر پیمان ادیبی

دکتر علیرضا رحیمی

پژوهشگر:

الهه زارع فراشبندی

تعریف عملیاتی واژه‌ها

➤ **کتابدار پزشکی:** کتابدار متخصصی است که در تیم درمان حضور یافته و با آگاهی از نیازهای اطلاعاتی تیم درمان، اطلاعات مناسب، به روز و مبتنی بر شواهد را در اسرع وقت در اختیار آن‌ها قرار می‌دهد.

➤ **دستیار اطلاعات بالینی:** کتابدار پزشکی است که به عنوان کتابدار بالینی در بیمارستان حضور یافته و اطلاعات مورد نیاز دانشجویان فلوشیپ بخش گوارش را در پایگاه‌های اطلاعاتی، فروم‌ها و سایت‌های تخصصی مربوطه جستجو کرده و در اختیار آن‌ها قرار می‌دهد.

➤ **گراند راند:** راند تخصصی است که که ساعت ۸ صبح دوشنبه‌ها در اتاق کمیسیون بخش گوارش بیمارستان الزهرا، با حضور اتندها و دانشجویان فلوشیپ برگزار می‌شود. در این جلسه، در مورد کیس‌های نادر بحث و تبادل نظر شده و برای درمان آن‌ها تصمیم‌گیری می‌شود.

بیان مسئله و ضرورت

➤ **مشکلات** اعضای تیم درمان (از جمله پزشکان و پرستاران) در جستجو و بازیابی اطلاعات؛

➤ نیاز روزانه و **ضروری** پزشکان به اطلاعات معتبر درباره بیماری‌ها؛

➤ فوریت زمانی در دستیابی به این اطلاعات (بر **بالین بیمار**)؛

➤ ناتوانی **منابع سنتی** جهت رفع این نیاز؛

➤ **شکاف** موجود بین اطلاعات روزآمد پزشکان با مهارت‌های تشخیصی و قضاوت‌های بالینی آن‌ها؛

➤ **پزشکی مبتنی بر شواهد** راه حلی برای این معضل: ترکیب مهارت‌های تخصصی پزشکان با دقیق‌ترین، کارآمدترین و صریح‌ترین **شواهد موجود**، به منظور اخذ بهترین **تصمیم** در مراقبت از بیمار.

➤ محور اصلی پزشکی مبتنی بر شواهد، **اطلاعات** است.

بیان مسئله و ضرورت (...)

➤ با بررسی **نیاز** کادر درمان به اطلاعات روزآمد از یک سو؛

➤ و عدم شناسایی منابع اطلاعاتی و **عدم مهارت** جستجو در آن‌ها از سوی دیگر؛

➤ **خلاء موجود** میان قلمرو اطلاع‌رسانی پزشکی و عرصه خدمات بالینی آشکار می‌شود. ↓

➤ این خلاء **فرصتی** برای کتابداران پزشکی ایجاد کرده تا به عنوان دستیار اطلاعات بالینی کادر درمان را در جهت آگاهی و دسترسی به مناسب‌ترین، جدیدترین و به روزترین اطلاعات مورد نیاز یاری دهند.

➤ بدین منظور پژوهش حاضر بر آن است تا با آزمایش مشارکت کتابدار پزشکی به عنوان دستیار اطلاعات بالینی در گراند راند بخش گوارش بیمارستان الزهراء اصفهان، به رفع نیازهای اطلاعاتی حین فرآیند درمان در این بخش پرداخته تا از این رهگذر با شناسایی جوانب مختلف این همکاری بتوان ساز و کاری اصولی برای مشارکت کتابدار بالینی و متخصص اطلاعات بالینی در بیمارستان‌های ایران طراحی کرد.

هدف کلی

➤ مشارکت کتابدار پزشکی به عنوان دستیار اطلاعات بالینی در گراند راند بخش
گوارش بیمارستان الزهراء اصفهان

اهداف اختصاصی

1. مشارکت در تدوین خلاصه شرح حال و سیر بیماری
2. جستجوی منابع اطلاعاتی برای حل مسئله بالینی
3. کمک به تدوین یک نقشه Concept Map از مسائل بیمار و جمع بندی
4. تدوین گزارش مورد Case Report از بیماران جالب و نادر
5. تعیین فراوانی پرسش های بالینی مربوط به موارد نادر
6. تعیین میزان پاسخ دهی به هر یک از انواع پرسش های بالینی توسط کتابدار بالینی
7. تعیین میزان رضایت پرسشگران از پاسخ تهیه شده توسط کتابدار بالینی

پیشینه‌های داخل کشور

ردیف	نویسنده	سال انتشار	عنوان	یافته‌ها
۱	غفاری و معصومی	۱۳۸۸	بررسی نقش کتابداران بیمارستان در اطلاع‌رسانی به پزشکان متخصص، دستیاران و پزشکان عمومی مراکز آموزشی و درمانی شهر همدان	اغلب پزشکان بسیاری از پاسخهای به دست آمده را مفید دانسته و معتقد بودند که کتابدار می‌تواند در تهیه اطلاعات روزآمد در زمینه پیشگیری، مراقبت و درمان نقش داشته باشد.
۲	آزاد تفرشی، مؤمن‌زاده، فیاض‌بخش، خدایی‌آشان	۱۳۸۹	نقش کتابداران بیمارستانهای دانشگاه علوم پزشکی تبریز در عملکرد مبتنی بر شواهد	بیشتر پزشکان و کتابداران از کاربرد پزشکی مبتنی بر شواهد آگاهی دارند و با اجرای این خدمات موافقت می‌کنند، اما از نظر امکانات و نیروی انسانی، تعداد کمی از کتابخانه‌های تبریز از شرایط مناسب برای اجرای طرح برخوردار بودند.
۳	شکرانه ننه	۱۳۸۹	اجرای مراحل پاسخ دهی کتابدار بالینی به پرسش‌های بالینی اعضای هیات علمی و دستیاران طب اورژانس بیمارستان شهدای هفتم تیر تهران	اجرای کتابدار بالینی نیازمند دارا بودن دانش و مهارت کافی از جمله فرمول‌بندی پرسش بالینی و جستجوی آن در پایگاه‌های اطلاعاتی مبتنی بر شواهد است و امکان پیاده‌سازی پروژه کتابداری بالینی در مقیاس کوچک وجود دارد.

پیشینه‌های خارج از کشور

ردیف	نویسنده	سال انتشار	عنوان	یافته‌ها
۱	Barbour, Young	۱۹۸۶	نقش کتابدار بالینی در Morning Report	تسهیل تصمیم‌گیری برای تیم درمان با وجود شواهد ارائه شده توسط کتابدار بالینی، کتابدار آموزش‌دهنده در تیم
۲	Veenstra, Gluck	۱۹۹۲	برنامه حضور کتابدار بالینی در بخش مراقبت‌های ویژه	دسترسی مؤثر و به موقع به اطلاعات به دلیل وجود کتابدار بالینی در بخش
۳	Eitken	۲۰۱۱	حضور کتابدار بالینی در تیم درمان	ارتقای تیم از نظر ارزیابی منابع مناسب و مبتنی بر شواهد و در نتیجه کمک به بهبود تصمیم‌گیری در تشخیص و درمان بیمار
۴	Lyon	۲۰۱۵	تجربه واقعی و نیازهای آموزشی توسط کتابداران در محیط‌های بالینی	شناسایی مهارت‌های لازم برای حضور کتابدار در تیم درمان، شامل: دانش پزشکی، آشنایی با ادبیات تیم درمان و محیط بالینی و سیاست‌های سازمانی، اعتماد به نفس، ارتباط با اعضای تیم، بیماران و خانواده‌های آنان و مهارت مقابله با شرایط محیطی استرس‌زا

روش اجرای پژوهش

نوع مطالعه: بنیادی کاربردی

رویکرد: ترکیبی (کمی و کیفی)

روش پژوهش: اقدام پژوهی که شامل مراحل زیر است:

1. تشخیص و توصیف موقعیت مسئله‌دار

2. برنامه‌ریزی برای اقدام

3. اقدام

4. ارزیابی

5. مشخص کردن آموخته‌ها و برنامه‌ریزی برای اقدام در آینده.

جامعه پژوهش: ۱. کلیه پرونده‌های مطروح در گراند راند بخش گوارش؛ ۲. دانشجویان فلوشیپ بخش گوارش.

روش گردآوری داده‌ها

➤ مشاهده (در گراند راند)

➤ مراجعه به مدارک (منابع اطلاعاتی)

➤ مباحثه (گفتگو با فلوشیپ‌ها برای انجام کار)

➤ پرسشنامه (بر مبنای طیف لیکرت و مربوط به رضایت‌سنجی دانشجویان فلوشیپ)

از نتایج جستجو که روایی آن از طریق روایی محتوایی و صوری و پایایی آن از طریق آلفای کرونباخ برآورد می‌شود.)

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

➤ تحلیل داده‌های کمی: در سطح آمار توصیفی (توزیع فراوانی، میانگین و انحراف معیار)

و آمار تحلیلی برای پرسشنامه رضایت‌سنجی

➤ تحلیل داده‌های کیفی حاصل از مشاهده و مباحثه: با استفاده از روش ترسیم مفاهیم.

فهرست منابع

1. قزوی مهدیه، سلاجقه مزده. نگرش دانشجویان تحصیلات تکمیلی علوم پایه دانشگاه علوم پزشکی کرمان در خصوص ارائه خدمات کتابدار پزشکی در جستجو و بازیابی اطلاعات. مجله انفورماتیک سلامت و زیست پزشکی. ۱۳۹۳؛ (۲): ۱۰۴ - ۱۱۲.
 2. پاپی احمد، فضاوی رفیه، مرادی سلیمه. اکاهی و استفاده پزشکان بیمارستان‌های آموزشی از منابع اطلاعاتی الکترونیکی. مدیریت اطلاعات سلامت. ۱۳۹۳؛ ۱۱(۶): ۷۱۲ - ۷۲۷.
 3. ولی‌نژادای علی، پاسیار پریسا، شکرانه فرهاد. کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی مبتنی بر شواهد. اطلاع‌شناسی. ۱۳۸۷؛ (۲۲): ۱۳۷ - ۱۶۰.
 4. ...
50. Lyon JA, Kuntz GM, Edwards ME, Butson LC, Auten B. The Lived Experience and Training Needs of Librarians Serving at the Clinical Point-of-Care. Medical reference services quarterly. 2015; 34(3): 311-333.
 51. Brettle A, Maden M, Payne C. The impact of clinical librarian services on patients and health care organisations. Health informations and library journal. 2016; 33(2): 100-120.
 52. <http://eghdampajoohirahbordy.ir> [homepage on the Internet]. Iran [Updated 26 December 2015]. Available from: <http://eghdampajoohirahbordy.ir/1394/10/18/l-eghdampajoohi2/>.
 53. <http://www.jobportal.ir> [homepage on the Internet]. Iran [14 December 2008]. Available from: [http://www.jobportal.ir/s2/Default.aspx?ID=9_2_1107_9_581].